

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Flores vltimarum voluntatu[m] non sine sudore collecti
p[er] d[omi]n[u]m Rolandinu[m] Bononie[n]sem Juris
vtriusq[ue] p[ro]fessore[m] opti[m]e meritu[m] Annexo in
calce peculiari quoda[m] ...**

Rolandinus <de Passageriis>

Parrhisiis, 1514

De formis legati suffragio aie circa opera pietatis. Rub. xxxviii

[urn:nbn:de:bsz:31-115460](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-115460)

Prima pars florum.

De formis legati p
suffragio aie circa opera
pietatis. Rub. xxxviii.

Relict^o his que
tanq̄ aliena restituenda
sunt: vel etiā si nullo
se testator credat
habere illicita. solet
ipse testator p expēsis funer^{is}: z p
elemosinis z alijs opib^{us} pietatis:
aliquā summā pecunie de bōis suis
disponere: z illā postmodum in
opib^{us} pietat^{is} z misericordie parti-
culariter relinquere: hoc mō. Itē
de alijs bonis suis reliquit p aia
sua: vel p oia sua et parentū suor^{um}
c. lib. vel. cc. bon. de quib^{us} manda-
uit expēdi supra fun^{eris}: v^{el} occasio-
ne funer^{is} z sepulture sue: quā sibi
elegit apud talē ecclesiā (si sepultu-
rā eligat). x. v^{el}. xx. lib. bon. vel id
quod videbit^{ur} commissarijs: corū ar-
bitrio tā p exequijs q̄ tumuli cō-
structione et eis q̄ fieri consueve-
runt pro defunctis. viij. et. xxx. et
cētesimo die: et etiā in anniuersa-
rio. Item mādauit emi baldachi-
nū vnū vel pallū sericū precij. x.
vel. xx. sub. bon. ad deferendū cor-
pus eius ad sepulturā: et tradendū
ipsi ecclesie ea cōditione et le-
ge: vt ex eo fiat planeta sacerdot^{is}
ad diuinū cultū. vel vt ex ipso pā-
novie^{is} festiuis et solēnib^{us} orne-
tur altare beate marie ipsius ec-
clesie. vel ipse pānus in dicta ec-
clesia perpetuo seruetur: z gratis
concedat^{ur} ad deferendū corpora
pauperū: qui in ipsa ecclesia sepe-
rū dispositionū subiunges: et vo-
luit et mandauit qd dicit^{ur} pannus
nullo modo v^{el} ingenio possit alte-
rari. vel in aliā causā trāfferri. sz
ad dictum diuinū cultū perpetuo
q̄diu subsistet: i ipsa ecclesia debeat
seruari. Itē fieri mādauit calices

vnus argenteū z deauratū precij
x. vel. xx. lib. et illuz offerri tali ec-
clesie: perpetuo ad op^{us} diuinū of-
ficij in ipsa ecclesia conseruandū.
vel mandauit fieri vel emi vnum
missale: v^{el} antiphonarū precij. xx.
librarū: et illud offerri tali ecclie
perpetuo ad opus diuini officij in
ipsa ecclesia pseruandū: ita qd nul-
la ratione vel causa possit aliena-
ri: vel in aliā cām pueri. Itē mā-
dauit dari alicui fideli homini. x.
vel. xx. p viatico: qd vice sua et aie
sue visitet lumina bti Jacobi apo-
stoli de gallicia. vel lumina aposto-
lorū Petri z Pauli. vel transeat
mare in subsidū terre sancte. Itē
qd querant^{ur} due virgines paupes
et indigentes: z nō habētes vnde
nubāt: et volentes nubere vel re-
ligionez intrare. vel querant^{ur} due
publice peccatrices volentes re-
nunciare peccato: et vltimo hone-
ste viuere: et bonis viris nubere.
vel religionē intrare: quarū culti-
bet denf. xx. libe: in auxilium dos-
tis nubendi: vel religionē intran-
di. et caueant proinde commissarij
ne eis sup hoc dolose a cōtrahen-
tibus illudat. Itē voluit z māda-
uit emi pannū nouum precij. xx. lib.
de quo fiant. xx. tunice q̄ dentur
xx. pauperib^{us} verecundijs: et non
simulantib^{us} verecundijs: et mis-
eriā. de quib^{us} spes sit qd nō vendāt
eas: sed eis vtant^{ur} q̄diu subsistent
Itē culibet cōuentui fratrum et
uitatis et suburbiorū qui propria
nō possident sed de elemosina v^{el}
uūt: offerri voluit. z mādauit. vi.
vel. xij. denarios p quolibet sacer-
dote ipsius conuent^{us}: deuote eos
rogando. vt quilibet ipsorū sacer-
dotū in sacramento altaris cōmē-
dat aiam eius redēptorū suo. Itē
fieri et emi voluit lectū vnū cū fe-
retro et oibus ap paramētis. z il-
lum offerri deo z hospitali sancti
Stephani: ad vsuz et opus pre-

De formis legati pro suffragio anime. Fo. lxx.

grinorū et infirmorū ea conditio
neq̄ pacto vt perpetuo ad dictū
pietatis opus seruet̄ ibidē: z nul-
lo modo alienari possit v̄ in aliā
causā p̄uerti. Itē ex dicta sūma
pro anima relicta reliquit tali cō-
uentui. x. lib. v̄ sic legauit tali cō-
uentui. x. lib. de quibus fiat vna
pietas vel refectio fratrib⁹ dicti
cōuent⁹: vel precise p̄uertatur in
edificiū p̄ eccle: v̄ in ornamē-
tū altaris. itē tali fratri. x. v̄. c. so-
li. cōuertēdos solūmodo in vestes
suas vel in aurilū liborū suorū
theologicorū: vel in causam quā
magis acceptauerit vtilē: v̄ in ne-
cessitatē suā. ut ecclesie boni. vel
tali plebano. xl. soli. p̄ restitutiōe
decimarum. item tali sacerdoti v̄
tali heremite vel tali hospitali. x.
soli. item ecclesie prochiali sue. c.
soli. habes igit̄ has iustas spec-
es legatorū pro anima: quas id tibi
posui qz sepe solē accidere: z vt
tibi sint forma et mod⁹ oīm aliorū
q̄ de testamētorū possunt disposi-
tiōe p̄cedere. Sic autē hinc legat-
i p̄ticulari ordinatis si qd̄ vide-
bitur ex sūma relicta p̄ aia super-
esse solz illud testator arbitrio cō-
missarioz distribuendū relinq̄re:
et tūc ita subūges: residuū s̄o ex
dicta sūma p̄ aia sua expēdi z di-
stribui mādaunt arbitrio cōmissa-
rioz suorū. J. scriptorū inter pau-
peres xp̄i et ecclesias et hospita-
lia z alia opa pietatis. q̄b⁹ sic v̄ict⁹
p̄tinue seribe: commissarios autē suos
et hui⁹ testamenti executores cir-
ca p̄dicta. zc. vt. i. se. rub. notaf.
¶ Additio. Circa p̄missa q̄ro/ qd̄
si relicta ad pias causas / seu cer-
te persone non possit deputari ad
vsuz destinatū nūq̄d̄ efficiet̄ reli-
ctū h̄mō: ca ducit̄ Bar. i. l. pater
S. tusculan⁹. ff. de le. iij. et post eū
Baroz. in. c. nos quidē de testa.
distinguit: qz aut relicta cōcernit
piā causam simpliciter et nō p̄o-

nā: tūc tale relicta nūq̄d̄ efficiet̄ ca-
ductū / sed debet deputari ad aliuz
vsuz cū cōsensu ep̄i z heredis vt
in. l. legatus. et qd̄ ibi notaf. ff. de
vsufruc. le. z. d. c. nos quidē. Aut
relicta factū est: p̄sona: et tūc si cō-
tēplatione aie: qz fuisse alie p̄so-
ne relicturus: z tūc deficiente illa
p̄sona: debet relictus ad piū vsuz
cōuertī vt volūtas defuncti in ef-
fectu adimpleat. d. l. legatum. Si
vero relicta fuit factū p̄tēplatio-
ne persone vel collegiū: nō habito
respectu ad piā causam: tūc defi-
ciente p̄sona vel collegio expirat
relicta. et remanet ap̄d grauatuz
vt. d. S. tusculan⁹. Si autē dubitat̄
an testator habuit respectū ad p̄-
sonā / an ad piā causā / debem⁹ p̄e-
sumere religionis fauore et aie qz
ad piā cām p̄spicit. ar. l. sunt p̄so-
ne. in. fi. ff. de religio. Ex his deci-
dit ip̄e Baroz. vbi. s. questionem
quidā simpliciter reliquit. l. certe
puelle puta. titie maritande: mo-
rit̄ ista titia anteq̄ cōsequat̄ reli-
ctū. dubitat̄ an exp̄iret h̄mōi reli-
ctū. an s̄o sit cōuertendū ad aliā
puellā maritandā: et p̄t̄ dici fin-
ctū qz ex varijs coniecturis iudex
arbitrabitur an testator habuerit
respectū ad aiam aut ad fauorem
illius puelle. pone em̄ qz diu sibi ser-
uierat: nā tūc p̄sumptio erit qz vo-
lebat eā remunerare. ¶ Itē nō. si
testator mādat fieri calicē v̄ pla-
tenā in aliq̄ ecclesia nō specificādo
ex qua materia intelligit̄ d̄ argē-
to et serico. l. titia. §. seia. z ibi glo.
et Bar. ff. de au. et par. le. vide etiā
Bal. in. l. si nondum. C. de furtis
prope finem. Gerardus mulert.

**De formis ordinādoz
commissarioz. Rub. xxxix.**

Dist̄ disposituz
fuerit de restitutiōibus
ablatorum et de legatis
ele mosnaruz: solet testator ad ea
l. i.

Calices
vel pla-
tenam si
fieri mā-
dauit te-
stator de
qua ma-
teria in-
telligat.

Reli-
ctū ad
pias cās
si nō po-
test de-
putari
ad vsuz
destina-
tū an ef-
ficietur
ca ductū: